

Wyniki licznych badań, podczas których analizowana jest zmienność liczby zgonów w populacjach historycznych żyjących w różnych okresach czasu wskazują, że istnieje ścisły związek pomiędzy umieralnością a zjawiskami gospodarczymi oraz zmianami wybranych elementów klimatu, zarówno mającymi charakter zdarzeń ekstremalnych, jak i będącymi cyklicznymi wahaniami, o niezbyt dużej niekiedy amplitudzie. Zmiany, jakie zachodziły w środowisku przyrodniczym, przekładały się zapewne na sytuację społeczno-gospodarczą, a idąc tym tropem - także sytuację polityczną, w jakiej przyszło żyć ówczesnym ludziom. W trakcie badań prześledzone zostaną powiązania pomiędzy liczbą zgonów kobiet i mężczyzn w poszczególnych grupach wiekowych, zmianami wilgotności i temperatury, które pociągały za sobą określone następstwa przyrodnicze i gospodarcze (m.in. rozwój pewnych chorób, wybuchy epidemii, zmiany szaty roślinnej, klęski głodu lub urodzaju) oraz czynnikami społeczno-ekonomicznymi i politycznymi w populacji kujawskiej, zamieszkującej obszar parafii Kowal na Kujawach Wschodnich w Królestwie Polskim (lata 1815-1914). Należy się spodziewać, że niesprzyjające warunki środowiskowe (m.in. susze lub długotrwałe, mroźne zimy, pociągające za sobą klęski gospodarcze i warunkujące pojawianie się okresów niedoborów składników pokarmowych) także i na Kujawach powodowały osłabienie populacji, narażając ją na wzrost umieralności, w dalszej perspektywie na większą podatność na choroby, zarówno o charakterze endemicznym, jak i epidemicznym.

Dzięki analizie dziewiętnastowiecznych ksiąg metrykalnych możliwa będzie rekonstrukcja zmian poziomu umieralności osób wyznania rzymsko-katolickiego, zamieszkujących kujawską parafię Kowal na przestrzeni XIX w, wraz z rejestracją zmian sezonowych oraz gwałtownych skoków liczby zgonów, opisywanych w demografii mianem kryzysów. Dalsza, szczegółowa kwerenda źródeł pozwoli na opisanie tła polityczno-społeczno-gospodarczego, w jakim żyli ówcześni ludzie oraz na rekonstrukcję ówczesnych warunków temperaturowych i wilgotnościowych. Zaobserwowane prawidłowości, dotyczące stanu biologicznego populacji, zostaną powiązane z określonymi zjawiskami klimatycznymi i odniesione do odpowiednich przedziałów czasowych.

Podjęcie tego zagadnienia jest spowodowane brakiem opracowań, które w całościowy i wyczerpujący sposób zaprezentują historię społeczną, polityczną, czy gospodarczą regionu w omawianym okresie, przez pryzmat ich wpływu na ówczesnych członków społeczeństwa. Do chwili obecnej istnieje jedynie kilka opracowań, które w wybiórczy sposób, przedstawiają tą problematykę, koncentrując się dodatkowo niemal wyłącznie na 1. połowie XIX wieku. Praca, której współautorami będą przedstawiciele różnych dziedzin nauki (nauk ścisłych i humanistycznych), pozwoli też na wypracowanie metodyki, która z powodzeniem będzie mogła być stosowana w trakcie analiz demograficznych innych populacji z różnych okresów historycznych, dla których brak jest informacji o liczebności grupy, lub informacje te są mało wiarygodne. Umożliwi to porównywanie ze sobą zjawisk biodemograficznych obserwowanych w różnych grupach ludzkich, niezależnie od ich wielkości, poziomu rozwoju, industrializacji, czy statusu społecznego, stając się uniwersalnym narzędziem do dalszych badań.